

Zpráva ze zahraniční cesty

Librarian's Information Literacy Annual Conference (LILAC)

Swansea University

10.-12. 4. 2017

Mgr. Hana Janečková

Ve dnech 10. až 12. dubna se na půdě Swansea University konal třináctý ročník konference LILAC (Librarian's Information Literacy Annual Conference). Konference jsem se zúčastnila jako zástupce komise IVIG AKVŠ, účast tedy finančně podpořila AKVŠ spolu s Vysokým učením technickým v Brně.

Konference je pořádána Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) v různých místech Spojeného království, odkud pochází také většina účastníků. Nicméně témata, která na konferenci zazní, jsou vesměs obecná, nikoli pouze místně zaměřená, účast na konferenci je tedy přínosem i pro zahraniční delegáty. Příspěvky na konferenci jsou velmi prakticky zaměřeny, přednášející sdílejí dobrou praxi, hovoří o svých aktivitách v oblasti informačního vzdělávání, v každém příspěvku lze najít nějakou inspiraci pro vlastní praxi.

Každý den byla jedna společná přednáška (keynote). Prvním keynotem byla Josie Fraser ([The Library is Open: Librarians and Information Professionals as Open Practitioners](#)), která hovořila o otevřených výukových zdrojích (např. Wikipedia či TED Talks jsou dobrým příkladem). Skutečně otevřené zdroje musí splňovat následujících 5 charakteristik:

- je možné vytvářet a vlastnit kopie
- je možné je využít různými způsoby
- lze je upravovat, přizpůsobovat, zlepšovat
- lze je kombinovat s jinými zdroji
- lze je sdílet s ostatními.

Druhým keynote byla Barbara Allen, která hovořila o prosazování a obhajování informační gramotnosti u vedení univerzity ([Making an impact beyond the library and information services](#)). Hovořila mj. o tom, že zásadních rozhodnutí probíhá mimo oficiální jednání, např. na večírcích, u kávy apod. Upozornila také na to, že každou zájmovou skupinu na univerzitě zajímá něco jiného a rozhodování ovlivňují 3 hlavní faktory: kvalita, finance a reputace.

A jak lze dostat informační gramotnost na program dne?

- chodit za vedením opakovaně
- najít odpovědi na otázky: Kdo dělá rozhodnutí? Kdo podporuje tvorbu rozhodnutí? Kdo jsou strážci informací a rozhodnutí? Kdo pracuje v zázemí? Jak my přispějeme ke změně?
- spojit svou agendu se strategií univerzity - kvalita a standardy, vzdělávání učitelů apod.
- prostě se lidí z vedení (či jejich okolí) zeptejte, co je přesvědčí (někdo potřebuje fakta, jeden stručné, druhý naopak podrobné informace)

Třetím keynote byl Alan Carbery, který hovořil o informačním vzdělávání v době plné falešných informací a zpráv ([Authentic information literacy in a post-truth era](#)). Apeloval na knihovníky, věnující se informační gramotnosti, ať se místo lekcí zaměřených úzce na knihovny a jejich zdroje začnou soustředit na informační gramotnost v reálném kontextu. Měli bychom studentům ukázat přístup ke zdrojům, reprezentujícím pohled, který není příliš prezentován a ukazovat jim různé způsoby, kterými jsou informace komunikovány. Zároveň bychom jim měli pomoci s kritickým hodnocením různých médií.

Na paralelní sekce bylo třeba se registrovat předem online. případně přímo na místě.

První sekcí, které jsem se zúčastnila, byl workshop Jane Secker a Chrise Morrisona týkající se výuky copyrightu ([Creative approaches to embedding copyright in information literacy teaching](#)). Jedná se o téma, kterému se oba přednášející intenzivně věnují a považují je za jeden ze základů informační gramotnosti. V průběhu workshopu jsme v týmech měli připravit výukovou aktivitu pro specifickou cílovou skupinu - bylo třeba se zamyslet nad didaktickým přístupem, obsahem a formou výuky, pomůckách a metodě získání zpětné vazby. V průběhu workshopu jsme od Jane, Chrise i od sebe navzájem získali spoustu praktických tipů, pro vlastní výuku:

- zařaďte občerstvení, případně sladkou odměnu
- nechte je používat ruce
- zejména při vývoji nového programu, aktivity, je třeba získávat zpětnou vazbu
- myslíte na své posluchače - co již znají, jaká mají očekávání, předsudky
- zaměřte se na to, co opravdu potřebují vědět - nemusíte jim říkat vše
- zařaďte moment překvapení, výuka by měla být živá, zábavná
- ujistěte se, že vaši posluchači vědí, kam si mohou zajít pro další pomoc či rady

Další seminář byl zaměřen na prevenci vyhoření ([Don't Burn Out OR Fade Away: Coping with the Stressors of Library Instruction](#)). Zajímavým zjištěním bylo, že velkou část knihovníků, co vedou lekce informační gramotnosti, tvoří introverti, pro které je veřejné vystupování stresující záležitostí. A jak lze tento stres minimalizovat?

- promluvte si o tom s někým
- zeptejte se učitelů, do jejichž výuky vstupujete, na jejich studenty (kolik jich je, jak se chovají, co očekávají, co již znají) a vysvětlete jim, proč je vaše téma důležité (ideální je, když to vyučující dále předá svým studentům)
- nechte něco odučit i ostatní knihovníky
- gamifikujte
- konzultujte s experty na pedagogiku a didaktiku, případně i psychologii - požádejte je, ať pro vás a kolegy připraví seminář
- odměňujte se za úspěchy
- buďte méně perfekcionista
- chodte na obědy

Na konferenci bylo prezentováno také několik výzkumů, např. výzkum o tom, zda akademici a knihovníci vnímají informační gramotnost stejně ([Do Faculty and Librarians See Information Literacy in the Same Way? A Study of Alignment](#)). Výzkum se akademiků i knihovníků ptal, zda souhlasí s [ACRL definicí informační gramotnosti](#), či zda by případně něco dodali či změnili. Zajímavým výsledkem bylo, že akademici definice připomínkovali, ale knihovníci ne. Výzkum také ukázal, že 40% akademiků vůbec nevědělo, že v jejich instituci

jsou nějaké programy informační gramotnosti. Když akademici viděli, že knihovny také dělají výzkumy, začali je brát vážněji a hleděli na ně s větším respektem. Podobný výzkum by určitě mohl být přínosný i u nás.

Kolegové z Norska prezentovali svůj výzkum, který měl zjistit, jaké účinky mělo v jejich kurzech informační gramotnosti zavedení konceptu převrácené třídy ([Effects of a flipped classroom intervention in a large enrolment academic skills course](#)). Hlavním poznatkem, který jsem si z přednášky odnesla, byl ten, že má velký význam hodnotit kvalitu výuky, srovnávat efektivitu jednoho stylu výuky s jiným. Také zmiňovali to, že je třeba nastavit mechanismy, které zajistí, že studenti budou chodit na lekce připraveni, ale na druhou stranu na ně nesmíme být příliš přísní.

Z dalších prezentací jsou důležité informace o tom, že:

- Kontrolní seznamy studentům pomáhají k lepšímu výkonu ([Clear expectations and habits of mind: A self-evaluation checklist for student writing](#)).
- Nemáme se bát používat “neprofesionální” videa a další multimediální materiály ([On/Off Campus: Responding quickly to subject support gaps in Information Literacy through the creation of online materials](#)).
- S pomocí cloudových technologií lze studenty vést např. k společné tvorbě klíčových slov, komentování studijního materiálu, shrnutí myšlenek ostatních ([Teaching in the Cloud; Enhancing Teaching and Learning Using Cloud](#)). Učitelům dávají možnost používat stejnou aktivitu opakovaně s různými skupinami a snadno stavět na práci předchozích skupin.
- Je nejvyšší čas se zaměřit na Open Data a Open Educational Resources.